

FUNDACIÓ BANC DELS ALIMENTS DE LES COMARQUES DE LLEIDA

Seu social: Lleida

Àmbit geogràfic: Local

Forma jurídica: Fundació

- 14 persones treballadores
- 2 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 135 persones voluntàries

Nombre actual de persones ateses

- 25701 a serveis a d'altres col·lectius en situació d'exclusió social

www.bancalimentslleida.cat

Breu història de l'organització

La Fundació Banc dels Aliments de les Comarques de Lleida és una organització independent, apolítica, aconfessional i sense ànim de lucre, que va néixer l'any 2006 amb l'objectiu principal lluitar contra el malbaratament, recuperant excedents alimentaris, i lluitar contra la pobresa, fent arribar els aliments, a persones en situació de precarietat alimentària de l'entorn social més immediat.

Des dels seus inicis el Banc dels Aliments no ha distribuït els aliments de forma directa als usuaris, sinó que ha proveït d'aliments les xarxes d'entitats d'iniciativa social que els reparteixen a les persones en situació de vulnerabilitat, derivades pels agents d'ajuda social pública i privats. Són aquests últims els responsables d'avaluar les seves necessitats i fer-ne el seguiment.

Des del mes de març de l'any 2022 el Banc dels Aliments de les Comarques de Lleida, ha obert un nou servei, el Centre de distribució d'Aliments, el Palet. Amb l'obertura d'aquest nou projecte d'innovació social, el Banc dels Aliments, ha fet un salt qualitatiu, distribuint directament els aliments a les persones en situació d'inseguretat alimentària de la ciutat de Lleida.

Missió

Recuperar aliments aptes per al consum humà, però no vàlids per als circuits comercials, evitant que es malmetin i sempre que conservin totes les propietats nutritives per a l'alimentació humana.

Destinar els aliments aconseguits a les xarxes d'entitats socials homologades, que disposen de centres de repartiment d'aliments: menjadors socials, centres d'acollida, residències, etc. destinats a persones o famílies en situació de pobresa i vulnerabilitat social.

Descripció de l'activitat

- Magatzem, logística i distribució: gestionem les entrades d'aliments procedents de compres, donatius i recaptés i els distribuïm a les entitats receptores
- Recuperació d'aliments: recuperem aliments excedentaris i establim convenis amb els supermercats, mercats municipals, per tal d'aprofitar les minves
- Sensibilització: visites a centres educatius per donar a conèixer la nostra tasca i conscienciar sobre el malbaratament alimentari i la pobresa. Tallers i xerrades sobre seguretat alimentària, malbaratament i alimentació saludable. Organització de campanyes solidàries

- Gestió d'un centre de distribució d'aliments: El Palet: on les persones usuàries derivades de serveis socials poden disposar d'accés gratuït als aliments a través d'un sistema de punts i on es realitzen mesures d'acompanyament. També es disposa d'un servei de nutrició on es fan visites clíniques individuals als beneficiaris.
- Gestió del projecte El Menjador: social, sostenible i comunitari projecte en col·laboració amb la Fundació Jericó. Menjador social on es vetlla que tothom tingui el dret a una alimentació digna, sostenible i saludable i on oferim un seguiment individualitzat i coordinat

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

EL PALET, EL VALOR DELS ALIMENTS

Breu descripció

El Palet és un projecte d'innovació social en la distribució d'aliments, situat al barri de Balàfia de Lleida basat en 3 eixos:

- Social i comunitari: Amb format similar a una botiga de barri on les persones usuàries poden disposar d'accés gratuït als aliments a través d'un sistema de punts i de cita prèvia. Tenim una educadora social que vetlla per l'acompanyament i el benestar de les persones beneficiàries i de l'equip de voluntariat. A través de les relacions i els vincles que es creen, es facilita un espai de formació, de contacte i generador d'oportunitats. Disposem d'un servei d'orientació sociolaboral amb la col·laboració de diverses entitats de la ciutat i es treballa per superar la lògica del donant-receptor d'aliments i es busca la participació i la corresponsabilitat de les persones en el projecte. Treballem per afavorir una consciència comunitària per una alimentació adequada i sostenible
- Salut: inclou els programes d'educació alimentària i la visita clínica gratuïta per part d'una dietista nutricionista. El programa d'educació alimentària consisteix en la realització de tallers amb l'objectiu de formar l'usuari en aspectes de gestió de l'alimentació. La visita clínica s'empara en l'objectiu d'oferir una atenció individualitzada per identificar possibles riscos de malnutrició per excés o per defecte i assegurar una millora de l'estat nutricional.
- Mediambiental: engloba el treball dut a terme sobre la base dels objectius que la Fundació persegueix en relació amb la prevenció i la lluita contra el malbaratament alimentari. A més, l'espai i el servei són zones o residus on es vetlla per la classificació dels residus i per minimitzar-ne l'impacte a través de l'aprofitament i la implantació de les eines d'higiene i seguretat alimentària

Aportació de valor de la iniciativa

Volem generar un canvi en el dret a una alimentació adequada de les persones al mateix temps que treballem en la lluita contra el malbaratament, ja sigui sensibilitzant i teixint noves aliances amb el tercer sector i el sector empresarial com, sensibilitzant a la ciutadania vers el consum responsable, la sostenibilitat i el canvi climàtic.

Prestem un servei universal, proactiu, preventiu, accessible i equitatiu, que potencia la intervenció a l'entorn pròxim i a la comunitat, que fomenta la participació activa i que personalitza una intervenció integrada.

Treballem per superar la lògica del donant-receptor d'aliments i es busca la participació i corresponsabilitat de les persones en el projecte implicant moltes de les famílies que han estat usuàries o que encara ho són.

Comptem amb la col·laboració del Projecte de recerca NAME liderat per la UDL i que té com a principal objectiu millorar l'estat nutricional i de salut de població amb inseguretat alimentària de les Terres de Lleida.

Necessitat a la que respon

La cobertura de les necessitats bàsiques és per a moltes persones i famílies una missió àrdua a la qual han de dedicar una part important dels seus ingressos. El nivell de renda d'una part de la població amb prou feines arriba per cobrir les necessitats bàsiques de subsistència, com l'habitatge, el menjar, la higiene, el vestit i els subministraments bàsics d'aigua, gas i electricitat. Aquesta manca de recursos suficients per fer front a la resta de les necessitats de la llar d'una manera digna, fa que moltes persones i famílies tinguin dificultat per disposar de recursos suficients per a la compra d'aliments i altres productes bàsics. Aquesta dificultat per tenir accés a una alimentació nutritiva, segura i saludable es tradueix en una disminució del consum de productes frescs i un augment del consum d'aliments altament calòrics, poc nutritius, però a un preu més assequible, cobrint les necessitats energètiques però propiciant un dèficit de certs nutrients.

La dificultat actualment descrita contrasta, amb el fenomen del malbaratament alimentari, un dels reptes més importants que enfrontem en temps d'emergència climàtica. A Catalunya, es calcula, que cada any es desaprofiten 262.471 tones d'aliments. Per aquests motius, hem impulsat la creació del Palet amb la finalitat de donar resposta a la demanda creixent d'aliments i a la necessitat d'oferir un servei digne que prioritzi l'acompanyament, l'apoderament i la capacitat dels usuaris des d'un punt de vista alimentari i nutricional.

Principals objectius assolits

- Lluitar contra el malbaratament alimentari
- Assegurar l'alimentació bàsica i l'atenció social:
- Millorar l'estat nutricional i de salut de població vulnerable
- Promoure l'acció comunitària
- Formació i acompanyament a les persones voluntàries

Principals resultats obtinguts

Durant l'any 2023 s'ha aconseguit:

- Lluita contra el malbaratament alimentari: mensualment s'han recuperat 700 kg d'aliments
- Assegurar l'alimentació bàsica i l'atenció social: s'han atès 6841 persones derivades per serveis socials i s'ha ofert una cistella equilibrada a les donants prioritat als productes frescos com fruita i verdura.
- Millorar l'estat nutricional i de salut de població vulnerable: s'han atès individualment 114 persones
- Realització d'activitats comunitàries: s'han dut a terme 4 activitats obertes a la ciutadania per afavorir una consciència comunitària per una alimentació adequada i sostenible i s'han realitzat 11 visites al servei de centres educatius i entitats socials
- Formació i acompanyament a les persones voluntàries: s'ha celebrat una assemblea i tres formacions per a l'equip de voluntariat.

Abast de l'experiència

- Garantia alimentària: treballem per a garantir el dret a una alimentació adequada i saludable
- Dignificació: un supermercat en format autoservei on les persones poden prendre part activa en l'elecció dels productes i corresponsabilitzar-se de la seva alimentació, tenint en compte les seves preferències.
- Acompanyament: sorgeix com a resposta a les estratègies més assistencials i on es realitzen accions d'apoderament, com mesures d'acompanyament sociolaboral
- D'acció comunitària: afavorim una consciència comunitària per una alimentació adequada i sostenible, a través d'accions de sensibilització. Es treballa en xarxa amb entitats de Lleida.

- Sostenibilitat: una part dels aliments provenen d'aliments recuperats lluitant contra el malbaratament, i promovent una economia circular.

Persones implicades en l'experiència:

Treballadores: 5
Membres equips directius: 10
Ateses: 6841
Voluntàries: 65
Altres: 5 (persones en pràctiques)

Principals factors clau d'èxit

- Donem valor als aliments: els aliments són considerats com a béns bàsics no com a mercaderies Enfoc holístic, comunitari, cívic, sostenible.
- Posem les persones usuàries al centre. Vetllem per l'acompanyament de les persones beneficiàries, i a través de les relacions i els vincles que es produeixen es crea un espai de formació, contacte i generació d'oportunitats.
- L'Alimentació com a element per promoure el diàleg intercultural i incrementar la inclusió social.
- Treballem per superar la lògica del donant-receptor d'aliments i es busca la seva participació.
- Treballem per millorar l'estat de salut de les persones.
- Projecte amb alta implicació/compromís per part de l'equip de voluntariat.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

Quan vam plantejar el projecte es va dissenyar dintre del Palet una botiga de productes imperfectes i socials “El Palet de l’horta”, un espai obert a la ciutadania on tothom podia fer una compra social, de proximitat i d’aprofitament. Aquesta s’ha hagut de tancar a principis de l’any 2024, ja que no ha estat possible la seva sostenibilitat econòmica. Amb tots els aprenentatges adquirits d’aquesta experiència, estem treballant per obrir un nou espai que també faci que el Palet sigui més inclusiu i obert a tota la ciutadania però aconseguint la viabilitat econòmica necessària. Es treballa per a l’any 2025 obrir aquest nou espai.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

El Palet és un projecte d'innovació social que incorpora altres dimensions de l'alimentació com les culturals, relacionals, lúdiques, educatives i de sostenibilitat igualment essencials per a un desenvolupament vital equilibrat i harmònic de les persones. El Palet s'ha convertit en el primer centre de distribució solidària d'aliments que incorpora un servei d'assistència nutricional gratuït per a les persones usuàries centrat en les consultes clíniques i en l'educació nutricional per mitjà de tallers grupals i la recerca.

També s'incorpora un element d'innovació tecnològica que consisteix en la utilització d'un programari creat a mida per a aquest tipus de servei que permetrà gestionar de forma eficient les derivacions de persones usuàries i controlar les quantitats de producte existents en tot moment.

El Palet vol donar resposta a les necessitats actuals del dret a l'alimentació, però vol fer-ho des d'un nou enfocament més holístic, comunitari, cívic, sostenible i posant a les persones usuàries al centre. També vol ser una referència per altres entitats que treballin en la distribució d'aliments i vulguin fer una transició cap a un nou model de distribució d'aliments.

Factors que permeten la transferència i replicabilitat

Existeixen serveis de distribució en format autoservei dels quals en són referents els models de CDA (centres de distribució d'aliments) a la província de Girona o DISA (distribució solidària d'aliments) que aglutinen diferents entitats a la província de Barcelona i que s'agafen de referència per la realització de l'actual projecte, però l'objectiu és anar una mica més enllà. Es tracta del primer servei pensat en clau nutricional amb factors innovadors com la distribució dels productes per sectors com a una experiència pedagògica i l'acompanyament nutricional individualitzat. El Palet vol ser una referència per altres entitats que treballin en la distribució d'aliments i vulguin fer una transició cap a un nou model. Un altre factor a destacar i que ens aportarà informació de l'impacte del servei és la participació amb el projecte NAME de la Universitat de Lleida, un projecte d'assistència nutricional a població en situació de pobresa alimentària a la província de Lleida.